

SOL Nieuwsbrief - oktober 2011

SOL: sleutel tot schitterend orgelspel
www.stichting-sol.nl
www.orgelfestivallimburg.nl

provincie limburg

In deze nieuwsbrief:

Personalia

- Matthias Sars, laatste rooms-katholieke student orgel, studeert af.
- Fons Pieters, 40 jaar organist

Orgelfestival 2011

- Openingsconcert Nederweert
- Het Müllerboek
- Orgelwandeltocht
- Bustochten
- Open Orgeldag
- Slotconcert Gronsveld

Orgelbouwnieuws

- Het gerestaureerde orgel in de Munsterkerk te Roermond

KVOK-nieuws

- 29 oktober studiedag Heinsberg
- CD "Facteurs d'Orgues à Maastricht"

Diversen

- Boekje met CD over het Wilhelm Koulén-orgel in de St. Brigidakerk te Noorbeek
- Speech van Rudi van Straten welke hij hield op 11 juli bij de presentatie van de DVD Maastricht Orgelstad in het stadhuis van Maastricht.

De Tractuur

NIEUW

Concertnieuws

De digitale snelweg

Bestelformulier

Bijdragen, artikelen en/of suggesties voor de nieuwsbrief kunt u sturen naar:
rita.janssen@stichting-sol.nl

Personalia

Matthias Sars laatst afgestudeerde Rooms-katholieke organist

Matthias Sars uit Sint Odiliënberg is op 29 augustus jl. afgestudeerd als laatste Rooms-katholieke kerkorganist.

De opleiding tot organist bij Kreato in Thorn telt op dit moment geen studenten meer.

Eindexamens van scholieren en studenten vinden doorgaans in aula's en gymzalen plaats. Maar niet dat van Matthias Sars uit Sint Odiliënberg.

Hij heeft de monumentale decors van de Onze Lieve Vrouwebasiliek en de Sint Servaas in Maastricht als fraaie achtergrond voor de muzikale afronding van zijn studie.

In de twee imposante basilieken neemt hij plaats achter de eeuwenoude kerkorgels. Voorlopig als laatste rooms-katholieke kerkorganist in Nederland

die zijn bachelor op het hoofdvak orgel met succes behaald. Want muzikanten staan niet te dringen om zich in te schrijven voor het vak kerkmusicus bij Kreato Hogeschool voor muziek in Thorn. „De katholieke kerk heeft het moeilijk. Dat is zeker van invloed op aanmeldingen voor de studie”, zegt Jean-Pierre Steijvers, docent van Matthias Sars. „Er zijn weliswaar nog muzikanten die uit een bepaalde bevoegenheid voor het instrument willen leren op een orgel te spelen, maar dat worden er wél steeds minder.”

Stan Hoen - woordvoerder van het bisdom in Roermond - beaamt dat de ontkerkelijking een rol speelt. „Het hoort bij de huidige tijd. Er zijn nog maar weinig parochies die over een eigen organist beschikken”.

Hij heeft hij zijn passie voor het kerkorgel niet van een vreemde. Zijn vader Gerard speelt al vijftig jaar op het instrument. Die is als trouwe fan natuurlijk bij het examen van zijn zoon aanwezig. Net als een hoop andere familieleden, vrienden, bekenden en docenten. Allemaal willen ze getuige zijn van het bijzondere feit. „Als organist ben je zowel muzikant als dirigent”, legt Matthias Sars zijn voorliefde voor het instrument uit. „Het orgel werd vroeger gezien als vervanging voor een orkest. Je bent als het ware je eigen orkest.”

In 2006 is hij met de opleiding in Thorn begonnen. Toch kiest Matthias Sars er niet voor om als professioneel muzikant aan de slag te gaan. Hij heeft een promotieplaats aan de universiteit van Berlijn bemachtigd en gaat daar vanaf oktober natuurkundig onderzoek doen. „Eigenlijk ben ik wel een beetje blij dat ik niet alleen met muziek hoef bezig te zijn. Ik vind het prachtig om op een orgel te spelen, maar ik maak er niet mijn beroep van. Ik heb niet de ambitie om fulltime concerten te spelen.” Het klinkt enigszins vreemd uit de mond van de musicus die even later te horen krijgt dat hij geslaagd is met als eindcijfer 8.

Bij Matthias Sars komt, als hij op het van 1652 daterende orgel van de Onze Lieve Vrouwebasiliek speelt, vooral werk uit lang vervlogen tijden voorbij. Peeter Cornet, Dietrich Buxtehude, Nicolas de Grigny en uiteraard Johann Sebastian Bach. Op het in de jaren negentig gerestaureerde kerkorgel van de Sint Servaas speelt Matthias als laatste onderdeel van zijn examen een compositie van zijn vader Gerard (Veursjpeel veur op d'n orgel, Capriccio en dialogue uit Zónger Ómwaeg, Limburgse Mès), het meest progressieve stuk tijdens zijn examen.

Voor Gerard Sars een memorabel moment. „Het stuk is twintig jaar geleden gemaakt. Toen was Matthias vijf jaar en ging hij al met me mee naar orgeluitvoeringen. Voor mij is dit een heel rijke ervaring. De muziek komt tot leven.”

De examinatoren belonen de uitvoering van Matthias Sars met een 8, maakt Dominique Schreurs, coördinator van Kreato bekend. Met enige weemoed drukt hij zijn student de hand.

Bron: Dagblad De Limburger; tekst: Peter van de Berg

Wij willen Matthias dan ook van harte feliciteren met zijn afstuderen en wensen hem veel succes toe met zijn verdere loopbaan als natuurkundige maar natuurlijk ook als organist.

40-jarig jubileum kerkmusicus Fons Pieters

Op zondag 25 september vierde Fons Pieters zijn 40-jarig jubileum als kerkmusicus.

In 1969 begon Fons als hulporganist in de Christus Hemelvaartkerk op Pottenberg, Maastricht. Orgelles kreeg Fons van Mathieu Meijs, Paul Keijsers en Lene Vermeulen. In 1970 werd Fons aangesteld als organist van de Broeders van de Beyart te Maastricht. Er volgden benoemingen in Maastricht aan de Annakerk en in Sittard, de Christus Hemelvaartkerk. In 1990 volgde een benoeming in de prachtige kerk te Houthem-Sint Gerlach. In 2004 ontving Fons de

Medaille d'Argent van de Société Academique d'Education et d'Encouragement "Arts-Sciences-Lettres" te Parijs vanwege zijn verdiensten voor de Franse orgelcultuur. Sinds enige tijd is hij ook organist van de H.H. Monulphus en Gondulphuskerk te Berg en Terblijt.

Zijn jubileum werd omlijst met een door hem en zijn echtgenote Inez Freij gespeeld concert.

Na afloop van dit concert werd Fons onderscheiden met de eremedaille in goud van de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging.

Wij feliciteren Fons dan ook van ganser harte met dit 40-jarig jubileum.

Orgelfestival 2011

Geslaagd openingconcert in Nederweert.

Het openingsconcert 2011 van de SOL vond plaats op vrijdagavond 15 juli jl. in de prachtige Sint Lambertuskerk van Nederweert. Het kerkgebouw, dat een fantastische akoestiek heeft, beschikt over een historisch Clerinx-orgel uit 1849 dat zeer overtuigend overkomt. De avond werd geopend door de voorzitter van de SOL Ralph Henssen, die na de verwelcoming van de ruim 200 gasten overging tot de presentatie van het nieuwe boek Het Orgelmakersgeslacht Müller te Reiferscheid. De auteur Frans Jespers, Rob Waltmans en Anja Hendriks ontvingen de eerste exemplaren vergezeld van een presentje vanwege hun inbreng aan het boek. Het boek was na afloop van het concert te koop voor   25,00 en samen met de verwante CD zelfs voor maar   10,00 extra. De voorzitter spreekt vervolgens een dankwoord richting sponsoren van de SOL, in het bijzonder het provinciebestuur van Limburg. Verder dankt hij de orgelkring Nederweert voor de organisatie van het openingsconcert. Dit concert werd door de orgelkring Nederweert georganiseerd in het kader van het eerste lustrum.

De voorzitter van de orgelkring Nederweert, Jos Hendriks wijst op het prachtige orgel dat Nederweert rijk is en roept de Nederweertenaars op er alles aan te doen dit cultuurhistorisch erfgoed in stand te houden om het te kunnen overdragen aan de volgende generaties.

De orgelkring is al enkele jaren op zoek geweest naar een mogelijkheid om de organist en eventuele andere musici letterlijk voor het voetlicht te plaatsen. Dat is dit jaar gelukt met een videoverbinding en een groot scherm op het priesterkoor. Hierdoor zijn de verrichtingen van de musici ook optisch te volgen. Reacties hierop worden gaarne vernomen via secr@orgelkring-nederweert.nl

De uitvoerenden Jos van der Kooy (orgel) en Marcel Geraeds (klarinet) hadden een toegankelijk en afwisselend programma samengesteld waarbij de mogelijkheden van beide instrumenten tot hun recht kwamen. Beide musici lichtten de door hen te spelen stukken van J.S. Bach, W.A. Mozart, Felix Mendelssohn Bartoldy, Ch. Widor, O. Messiaen en Kees van Eersel in het kort toe.

Het publiek genoot zichtbaar van deze muzikaal hoogstaande uitvoering en de bijbehorende beelden en liet dit blijken door een staand slotapplaus.

Na afloop van het concert was er voor iedereen de mogelijkheid om gebruik te maken van de nazit in het nabijgelegen gemeenschapshuis.

Henk Sieben

Het Müller-boek

Het orgelmakersgeslacht Müller

Dit jaar vond voor de twintigste keer het Orgelfestival Limburg plaats, reden voor een jubileumgeschenk. Dat werd een prachtig fotoboek over de orgelmakers Müller uit Reifferscheid. Met een aantal organisten hebben wij ongeveer honderd afbeeldingen en disposities achterhaald van orgels van deze beroemde orgelmakers uit de Eifel. Onze vaste fotograaf Ton Reijnaerds tekende voor een serie prachtige foto's. Die werden allemaal opgenomen in het nieuwe boek. Verder is uit archiefstukken de werkwijze van de Müllers duidelijk geworden. Ook hebben Duitse collega's de hele familiegeschiedenis uitgeplozen. Zodoende ontstond een mooi overzicht over leven en werken van deze kunstenaars.

In dit overzicht bleek meteen dat hun mooiste nog bestaande orgels in Zuid-Limburg te vinden zijn. Dat komt voor een deel vanwege de verwoestingen die de Tweede Wereldoorlog in de Eifel heeft aangericht. Verder blijken er in Luxemburg nog heel wat late Müllerorgels te staan, van rond 1900, totaal verschillend van wat wij in Limburg kennen. Maar de Müllers hebben tussen 1802 en 1915 maar liefst ruim 200 orgels gebouwd, tot voorbij Keulen, en enkele in Noord-Nederland.

Verder besteedden we aandacht aan hun unieke transmissiesysteem, dat bij ons bijvoorbeeld is toegepast in Eys, Heerlen en Jabeek. Ook probeerden we de vraag te beantwoorden wat nu de specifieke Müllerklank is, die bijvoorbeeld op de CD van Jo Louppen zo prachtig te horen is. Een

stukje van het geheim van de Müllers wordt onthuld. Allerlei detailfoto's laten de werkwijze van deze echte ambachtsmensen zien. Plus de geweldige variatie in orgelfronten, van laatbarok tot sobere dorpsgotiek, vol snijwerk of strak afgewerkt. Dit verrassende boek dient tegelijk als naslagwerk over alle orgels die de Müllers gebouwd hebben en de wederwaardigheden van die instrumenten. Een jubileumgeschenk met 228 bladzijden lees- en kijkplezier voor organisten en orgelliefhebbers.

Frans Jaspers

Het boek is te koop voor € 29,50 excl. verzendkosten. Verkrijgbaar via onderstaand bestelformulier.

Orgelwandeltocht met Rob Waltmans

Met meer dan 200 wandelaars met Rob Waltmans als gids hebben we genoten van een prachtige wandeltocht, met als versnapering 4 prachtige concerten op 4 prachtige uitrustplaatsen.

Bustochten

Ook dit jaar werden er drie bustochten georganiseerd. We bezochten, zoals ieder jaar, Wallonië, Duitsland en Vlaanderen. Een lunch onderweg en diner bij terugkomst waren inbegrepen.

300 Jaar Le Picard Gronsveld

Op zaterdag 23 juli vierden we het 300-jarig jubileum van het beroemde Le Picard-orgel in de St. Martinuskerk in Gronsveld met een bustocht langs orgels uit de Luikse school, de school van Le Picard. We bezochten orgels van de familie Le Picard en leerlingen van hen uit de gehele 18^e en begin 19^e eeuw. Orgeldeskundige Frans Jaspers lichtte de orgels toe en er werd gespeeld door Edward Vanmarsenille. Uiteraard werd de dag afgesloten met een diner en een concert in de St. Martinuskerk van Gronsveld zelf.

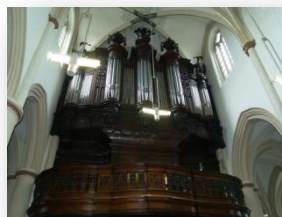
Keulen

Zaterdag 30 juli bezochten we vanuit Roggel de oude Rijnstad Keulen. We waren te gast in de Trinitatiskirche, waar het voormalige orgel van de Dreifaltigkeitskirche in Aken een nieuwe bestemming heeft gevonden. Dit orgel heeft in ons festival jarenlang een rol gespeeld. Daarna bezochten we enkele kerken langs de Rijn: de Fronleichnamkirche, het Marienhospital en Keulen-Riehl. Orgeladviseur Rog er van Dijk lichtte de orgels voor ons toe, terwijl we muzikaal verwend werden door de Keulse organist Christoph Kuhlmann. Na het diner was er een concert door Jan Vermeire op het Verschueren-orgel in de H. Petruskerk te Roggel.

Van Genk naar Hasselt

Op zaterdag 6 augustus gingen we vanuit Elsloo kijken naar het splinternieuwe orgel in de St. Martinuskerk van Genk. Het instrument werd helemaal in de traditie van de 18^e eeuwse Rijnlandse Barok gebouwd naar ontwerp van Michel Lemmens. Daarna bezochten we in en rond Hasselt enkele prachtige orgels. Uiteraard kwam ook het orgel van de H. Hartkerk aan bod, dat werd gebouwd door de wereldberoemde, 200 jaar geleden geboren Cavall -Coll. Michel Lemmens was onze inleider, terwijl Denis Roosen tekende voor de muzikale invulling van de dag. Na het diner volgde een concert door Ignace Michiels in de H. Augustinuskerk te Elsloo.

Open Orgeldag

Tijdens de Open Orgeldag waren er 12 orgelkringen die de mogelijkheid boden "hun" orgel(s) te bespelen. Er waren 21 deelnemers afkomstig uit heel Nederland (Nuenen, Dronten, Leiderdorp, Helmond, Capelle a/d IJssel, Assen, Sliedrecht, Den Bosch, Papendrecht, en natuurlijk de organisten uit Limburg). Er waren 50 bespelingen.

Veel woorden van lof waren er voor de bijzonder hartelijke ontvangst.

Bij deze bedanken wij ook de orgelkringen voor hun tijd en moeite. Het was zeer de moeite waard!

Slotconcert

Op zondag 14 augustus werd de 20^e editie van het Orgelfestival Limburg afgesloten met een concert op het dit jaar precies 300 jaar oude Philippe le Picard-orgel in de St.Martinuskerk te Gronsvelt. Het concert werd verzorgd door Bart Naessens uit Brugge met medewerking van de kersverse voorzitter van de S.O.L. Ralph Henssen op trompet.

Voor het concert verzorgden enkele leden van de Harmonie van Gronsvelt een intrada en omlijstten enkele toespraken. Zo zette Sjef Streukens namens de Gronsveltse orgelkring de vaste organist van het Philippe le Picard-orgel Eddy Goessens in de bloemetjes vanwege het feit dat deze ruim 50 jaar het orgel bespeelt en tevens al sinds 1974 concerten op dit instrument organiseert. Daarna gaf Rob Waltmans namens de S.O.L. een korte terugblik op vier weken concerten in dit festival.

Hierna gaven Bart Naessens en Ralph Henssen in een meer dan vol bezette kerk een prachtig concert met afwisselend werken voor orgelsolo en orgel met trompet. De luisteraars genoten van de schitterende klanken het jubilerende Philippe le Picard-orgel.

Het Orgelfestival Limburg beleefde zo een feestelijk slot!

Foto's: Richard Goessens

Op de website www.philippelepicard.nl staat een uitgebreid fotoverslag van het slotconcert.

Orgelbouwnieuws

In de Munsterkerk voltrekt zich een klein historisch wonder. Het prachtige Franssenorgel uit 1891 dat gebouwd was in een fraaie orgelkas van architect Pierre Cuypers wordt langzaam in zijn oude luister hersteld. Na de oorlog werd besloten om het oude Franssenorgel te verplaatsen naar het midden van de westbouw en bovendien werden de oude mechanieken vervangen door een electropneumatisch systeem (in die tijd zeer modern). Het 'moderne' systeem bleek echter niet bestand tegen de tand des tijds. Gelukkig bleef de oude kas bewaard bij de fa.Verschuieren te Heythuysen. Nu wordt als het ware de 'omgekeerde' weg bewandeld: het orgel uit 1947 wordt weer in de luister van 1891 hersteld. Dat betekent dat de oude tractuur wordt hersteld. Het 'nieuwe' orgel bevat geen enkel elektrisch onderdeel op de ventilator na. Alle onderdelen zijn handgemaakt en vervaardigd van hoofdzakelijk hout. Op enkele plaatsen bevinden zich metalen stangen. De fa. Verschuieren levert een geweldig stuk vakwerk door het oude Franssenorgel tot in de kleinste details te reconstrueren. In mei 2011 is men begonnen met de montage van het gerestaureerde orgel. Dit gaat echter niet zonder slag of stoot: alle onderdelen moeten naar het oksaal gehesen worden: balken, palen, speeltafel,

zweelkast, windkanalen, orgelpijpen, orgelfront, magazijnbalgen, zitbank en alle materialen. Twee tot drie mensen zijn er dagelijks mee bezig. Het nieuwe orgel komt in zijn volle glorie terug, maar niet meer op zijn oude plek. Het wordt geplaatst aan de linker zijde van het oksaal waar het voor 1947 ook stond. Zodoende blijven de prachtige gebrandschilderde ramen in de westbouw goed zichtbaar vanuit de kerk. In juni werd begonnen met de intonatie van het orgel.

De restauratie heeft meer dan twee jaar geduurd. Deken Merkx – zelf amateurorganist – is regelmatig op het oksaal te vinden om de hele bouw met de fotocamera vast te leggen.

Orgel oud

Orgel nieuw

Het nieuwe orgel zal ingewijd worden op vrijdag 21 oktober om 18.30 uur door plebaan deken Merkx. Om 19.30 uur zal het inspelingsconcert gespeeld worden door Jean-Pierre Steijvers.

Programma

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

- Praeludium in c BWV 546,1
- Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ BWV 639
à 2 Claviers et Pedale
- Von Gott will ich nicht lassen BWV 658
Il canto fermo nel pedale
- Fuga in c BWV 546,2

Louis Vierne (1870-1937)

- Méditation
- Cortège

Gabriel Dupont (1878-1914)

Pour la Toussaint

Serge Rachmaninov (1878-1943)

- Barcarolle Opus 11/1
- Thème Russe Opus 11/3

Charles-Marie Widor (1844-1937)

- Sinfonie Nr. 2 in D Opus 13/2
- Salve Regina

César Franck (1822-1890)

Troisième Choral en La Mineur

Toegang gratis.

Op de website van de Stichting Orgelkring Roermond kunt u meer foto's van de restauratie bekijken:
www.orgelkringroermond.nl

KVOK-nieuws

Op **zaterdag 29 oktober** wordt er door KVOK- afd. Limburg een studiedag georganiseerd in de Sankt Gangolfkirche te Heinsberg (D) o.l.v. Anja Hendriks. De dag duurt van 10.00 – 16.00 uur, onderbroken door een gezamenlijke lunch (op eigen kosten).

Om alles in goede banen te leiden is het belangrijk om tegelijk met de aanmelding ook de te spelen werken op te geven bij secretaris Piet Sniekers, e-mail: sniekers@12move.nl, of tel. 046 437 2673. Wanneer u meerdere werken zou willen spelen, is het aan te bevelen werken uit verschillende tijdvakken te kiezen!

Het Seifert-orgel uit 1993 is een allround instrument, waarop vrijwel alle werken van barok tot modern gespeeld kunnen worden. Het orgel telt 38 registers, verdeeld over 3 manualen en pedaal. Piet Sniekers, secr. KVOK-afd. Limburg.

Onlangs is een CD verschenen "Facteurs d'Orgues à Maestricht".

De opnamen werden gemaakt van

- het Joseph Binignat en Lambert Houdtappel-orgel uit 1784 in de St. Gerlachuskerk te Houthem-St. Gerlach,
- het Pereboom & Leijser-orgel uit 1863 in de St. Lambertuskerk te Neeritter
- het Pereboom & Leijser-orgel uit 1874 in de St. Augustinuskerk te Elsloo.

Organist Fons Pieters speelt werken van: Jean-Jacques Beauvarlet-Charpentier, François-Joseph Fétis, Charles Gounod, Clement Loret, Georges Schmitt, Charles Louis Ambroise Thomas, César Franck, François Benoist, Gervais François Couperin, Guillaume Lasceux, Alexandre Boëly, Louis James Alfred Lefébure-Wely, Edouard Batiste en Jacques-Marie Beauvarlet-Charpentier.

In het bijgeleverde boekje staan onderwerpen over de Maastrichtse orgelmakers Binignat en Pereboom & Leijser, over de bouwstijl, over het Liturgisch orgelspel in de 19de eeuw in Frankrijk en België.

Verder biografische gegevens van de gespeelde werken en van organist Fons Pieters.

Diversen

Boekje met CD over het Wilhelm Koulen-orgel in de St. Brigidakerk te Noorbeek

De jaarlijkse serie Orgelconcerten Noorbeek beleefde dit jaar haar 25^e editie. Er werden in juli en augustus opnieuw vier concerten op het monumentale Wilhelm Koulen-orgel gegeven.

Bij gelegenheid van deze jubileumeditie werd een boekje met cd samengesteld over het Wilhelm Koulen-orgel en de St. Brigidakerk in Noorbeek. Diverse auteurs leverden hiervoor een bijdrage: Marcel Verheggen maakte een uitgebreide beschrijving van het instrument met daarbij veel fraaie

foto's van het orgel en het pijpwerk. In het boekje staan facsimiles van historische documenten rondom de bouw van het instrument. Clemens Oomen beschrijft de historie van de orgelbouw in de 19^e eeuw in Zuid-Limburg, Sjef Streukens schreef een artikel over de orgelconcerten in Noorbeek en Bert Melchior beschreef in het boekje de St. Brigidakerk en de bezienswaardigheden in Noorbeek in de vorm van een wandeling. Zeer lezenswaardig is ook zijn Ode aan de Calcant over de orgeltrappers uit Noorbeek.

Bij het boekje is een cd bijgevoegd met een zevental werken gespeeld door Hans Heykers. In het boekje geeft de organist een toelichting over zijn keuze van composities uit de 18^e, 19^e en 20^e eeuw. Prijs € 10,- excl. verzendkosten.

Meer informatie over deze publicatie en de Noorbeekse orgelconcerten zijn te vinden op www.orgelconceertennoorbeek.nl. Het boekje is te bestellen via e-mail info@orgelconceertennoorbeek.nl

Speech van Rudi van Straten welke hij hield op 11 juli bij de presentatie van de DVD Maastricht Orgelstad in het stadhuis van Maastricht.

In Europa en zelfs ver daarbuiten geldt het Nederlandse orgellandschap als toonaangevend: nergens ter wereld is een zo grote concentratie te vinden aan historische en nieuwe orgels van zo een gedifferentieerde makelij en grootte. Het zal dan ook niemand verbazen dat het Nederlandse orgelpatrimonium en de wijze waarop de bescherming van de instrumenten is geregeld, als voorbeeld geldt voor veel andere landen. Maastricht heeft meer dan 50 orgels binnen haar gemeente grenzen waarvan er 14 rijksmonument zijn daterend uit de vroege 17^e eeuw tot in de 20^e eeuw.

Het unieke karakter is vooral gelegen in het feit dat de Nederlandse orgelbouw in belangrijke mate is beïnvloed door de buitenlandse orgelbouw maar tegelijkertijd een nationaal gezicht heeft gekregen. Veel orgelmakers van buiten Nederland vestigden zich in Nederland om hier een belangrijk deel van hun instrumenten te bouwen. Onder invloed van de lokale artistieke opvattingen vond een mix plaats van inzichten die leidden tot geheel nieuwe stromingen in de orgelbouw.

Het feit dat het orgel met name in de 19^e eeuw degradeerde tot begeleidingsinstrument van met name de calvinistische gemeentezang of rooms-katholieke koorzang had tot gevolg dat, na de scheiding van kerk en staat, de plaatselijke kerkbestuurders niet of nauwelijks meer investeerden in de instrumenten. Ogenscheinlijk een verlies van besef van de monumentale rijkdom maar in feite een overlevingskans voor tal van instrumenten die naar de geldende maatstaven als ouderwets werden gewaardeerd. In het ongunstigste geval werden de oude instrumenten aangepast en of uitgebreid waarbij de latere toevoegingen herkenbaar bleven in het reeds bestaande ensemble. In het gunstigste geval volstond men met beperkte herstelwerkzaamheden om het instrument speelbaar te houden voor de erediensten.

Al deze ontwikkelingen geven aan dat het nationale orgelbezit een grote schat vertegenwoordigt die met de grootst mogelijke zorg dient te worden omringd. De bescherming van dit kostbare bezit, dat zoveel laat zien van het grote ambachtelijke en artistieke kunnen uit de afgelopen eeuwen, dient dan ook de hoogste prioriteit te hebben. Juist de zichtbare complete wordingsgeschiedenis van instrumenten uit eeuwen waarbij soms het ononderbroken werk van generaties orgelmakers uit een familie aanwijsbaar is maakt dit orgelbezit zo kleur- en luisterrijk en bron van inspiratie voor musici, musicologen en instrumentenmakers.

De aandacht die het historische orgel in Nederland thans heeft blijkt uit het verschijnen van talloze cd-opnamen, een bloeiend concertleven rondom een zeer groot aantal instrumenten, een groot aantal stichtingen dat zich bezig houdt met restauratie en onderhoud van de orgels, talloze publicaties over instrumenten en hun bespelers, de totstandkoming van centrale databanken met orgelgegevens, het verschijnen van een Nederlandse orgelencyclopedie, wetenschappelijke onderzoeksprojecten via universiteiten en Rijksdiensten, grote aantallen buitenlandse

orgelstudenten die zich hier verdiepen in het historische orgelbezit en, last but not least, de grote belangstelling van het doorsnee publiek voor open orgeldagen, excursies en orgelreizen.

De uitstekende staat waarin een groot deel van de circa 1500 beschermde orgels verkeert, is niet in de laatste plaats te danken aan een actief overheidsbeleid waarin, in het kader van de diverse subsidieregelingen, ruime aandacht wordt gegeven aan de beschermde instrumenten. Mede daardoor is ook het niveau van het restauratie ambacht gestegen: toonaangevende orgelrestauraties hebben de afgelopen jaren plaatsgevonden in tal van plaatsen. Volop is er aandacht gegeven aan de wijze waarop de betreffende instrumenten dienden te worden gerestaureerd. In nauw overleg tussen de adviseurs en restaurateurs is in veel gevallen diepgaand gediscussieerd over uitgangspunten met name daar waar het is gegaan om de keuze voor consolideren, restaureren of zelfs reconstrueren.

Waarom vertel ik u dit:

Ik wil hiermee onderstrepen hoe belangrijk het is dat de zorg voor de orgels de grootst mogelijke aandacht krijgen, niet alleen voorafgaand aan een restauratie maar ook nadat de restauratie is voltooid en het instrument weer gaat functioneren in de gemeenschap.

Het gebruik van het orgel is niet meer uitsluitend gebonden aan het gebruik ervan in de erediensten: een grote groep liefhebbers weet de weg naar de orgels ook te vinden buiten deze diensten om. Het orgel blijkt een stem te hebben die mensen nog steeds weet te roepen, een stem waarin we gewaar worden dat de schoonheid van het instrument, vaak getekend door al die jaren van gebruik, steeds weer opnieuw een magische uitwerking heeft.

De schoonheid die gevangen zit in tal van aspecten zoals de architectuur, schilderkunst, maar ook het oude ambacht en last but not least het artistieke inzicht van de maker daar waar het gaat om het klankbeeld. Geen instrument is het zelfde: het samenspel van instrument en ruimte zorgt steeds weer voor nieuwe uitdagingen en verrassingen.

Daarom ben ik zo blij met dit initiatief: de documentatie van de schoonheid, digitaal vastgelegd, waarin de klanken door kundige handen uit de instrumenten te voorschijn getoverd, onze ziel laten uit stijgen boven het alledaagse, waarin we iets mogen proeven van een "eeuwige harmonie", waarin niet meer volstaan kan worden met het middelmatige. Schoonheid is absoluut, het laat zich niet vangen in wetenschappelijke verklaringen noch in dogmatische stellingen. Schoonheid moet beleefd worden, moet door onze harten stromen en ons bewust maken van het ongrijpbare. Muziek is de taal daartoe, het instrument het middel maar het doel is de loutering en het besef dat schoonheid onvergankelijk is.

De tractuur

Een nieuwe rubriek in uw nieuwsbrief!

Bent u op zoek naar een orgelwerk, een orgelboek, CD, of iets anders op orgelgebied, hebt u iets waar u iemand anders een plezier mee zou kunnen doen, geef het door en uw verzoek wordt geplaatst in de tractuur.

Concertnieuws

Euregioconcerten

OKTOBER					
Vr	14-10	20:00	Aachen (D)	Annakirche	Markus Goecke
Zo	16-10	17:30	Aachen-Richterich (D)	St. Martinus	Michael Hoppe en Angelo Scholly
				<i>Orgel en diner</i>	
Za	22-10	20:00	Bilzen (B)	Alden Biesen	Ben van Nespen m.m.v. Telos-saxofoonensemble
Zo	23-10	15:00	Ottersum	St. Jan de Doperkerk	Ton van Eck
NOVEMBER					
Di	01-11	13:00	Heerlen	H. Pancratius	Jo Louppen
Vr	04-11	20:00	Aachen (D)	Annakirche	Thiemo Dahmen
Za	05-11	15:00	Hasselt (B)	St. Quintinuskathedraal	Tobias Horn
Za	05-11	20:00	Bilzen (B)	Alden Biesen	Jan Van Elsacker & Theo Visser m.m.v. projectensemble
DECEMBER					
Vr	02-12	20:00	Aachen (D)	St. Adalbert	Klaus-C. van den Kerkhoff
Za	03-12	15:00	Hasselt (B)	St. Quintinuskathedraal	Stijn Hanssen
Zo	04-12	16:30	Aachen-Burtscheid	St. Michael	Hartmut Feifel en Klaus-C. van den Kerkhoff
Di	06-12	13:00	Heerlen	H. Pancratius	Rob Waltmans
Zo	11-12	20:00	Tongeren (B)	Basiliek	Josef Still m.m.v. De Kleine Cantorij
Ma	26-12	14:30	Kerkrade	Rolduc	Tjeu Zeijen m.m.v. Yvonne Nijsten (sopraan)
Za	31-12	20:00	Aachen (D)	Annakirche	Klaus-C. van den Kerkhoff
Za	31-12	23:00	Aachen-Richterich (D)	St. Martinus	Angelo Scholly

De digitale snelweg

- www.orgelnieuws.nl

Een Nederlandse site met orgelnieuws.

- www.orgelinvlaanderen.be

De website van Het Orgel in Vlaanderen waar u kennis kunt maken met de activiteiten die de vereniging in 2011 zal ontplooiën

Mail uw adres naar: info@orgelinvlaanderen.be en ontvang maandelijks hun orgelnieuwsbrief.

- www.ORGANpromotion.org

De website die u informeert over orgelcursussen, orgelreizen, CD's en DVD's.

SOL Bestelformulier

Naam:

Straat:

Postcode:

Plaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Bestelling

☐	Boek Gebroeders Müller	€ 29,50
☐	Fotoboek Orgellandschap Maas-Rijn	€ 20,00
☐	CD Müller orgels in Limburg (Jo Louppen)	€ 12,50

De genoemde prijzen zijn exclusief verzendkosten.

Aanmelding

☐	Als donateur van de Stichting SOL (min. € 7,50)
(gratis toezending Euregio Concertagenda en Festivalboek) | € |
|-----------------------|--|---|

Machtiging

Ondergetekende machtigt de Stichting Samenwerkende Orgelvrienden Limburg tot eenmalige afschrijving van

€

van bank/giro-rekening: _____

datum: _____

handtekening: _____

Sturen naar:
Secretariaat Stichting SOL
Gielkenserf 3
6095 EM BAEKEM